Πέμπτη, 22 Οκτωβρίου 2026

“Προστασία προσωπικών δεδομένων κατά την εκλογική διαδικασία”

Αργυρώ Βλάχου

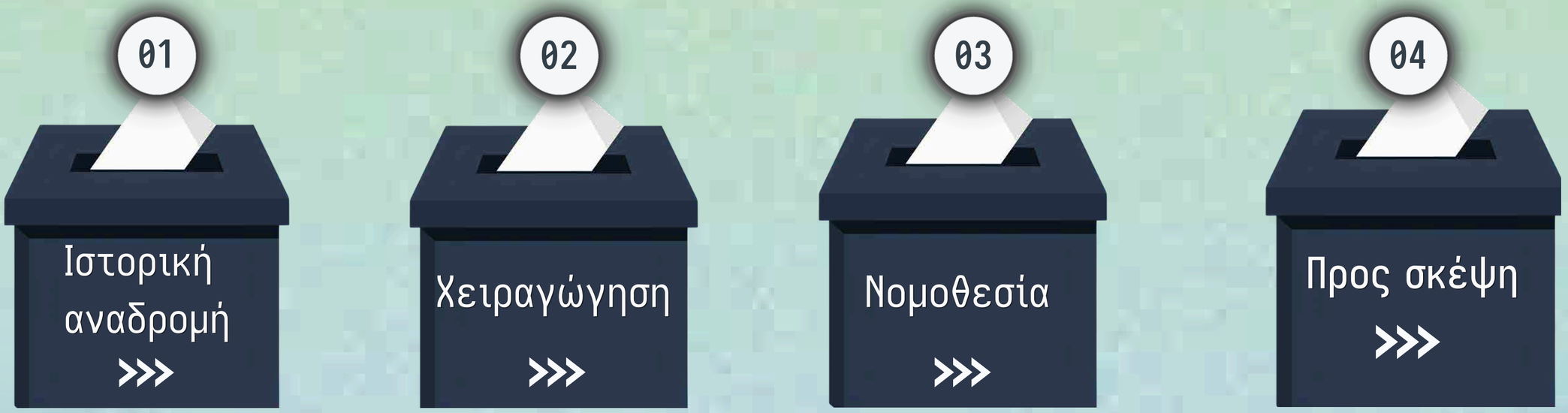
Τελειόφοιτη φοιτήτρια νομικής ΕΚΠΑ

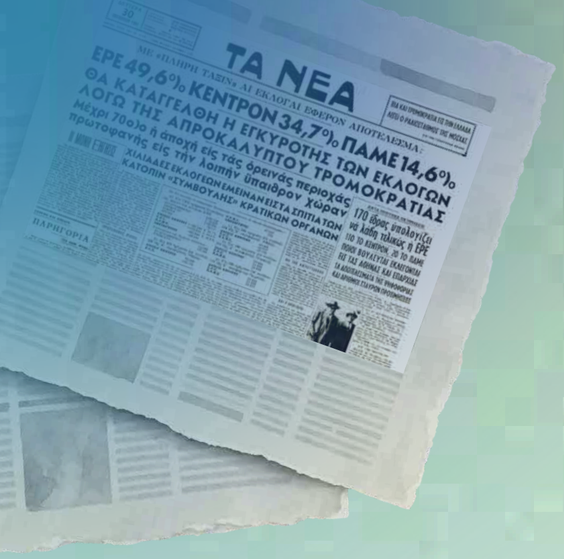

Περιεχόμενα

“Ιστορική αναδρομή”

Χρονολογικά γεγονότα

1938-1974

Πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων

1980-1993

Σκάνδαλα υποκλοπών

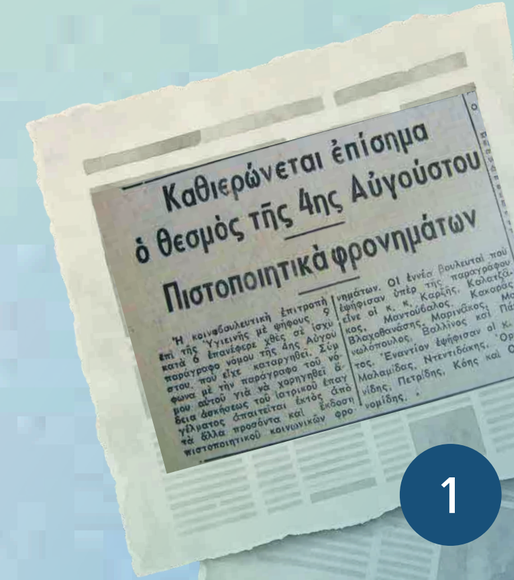
2009-2015

Προεκλογική επικοινωνία μέσω Facebook, Twitter

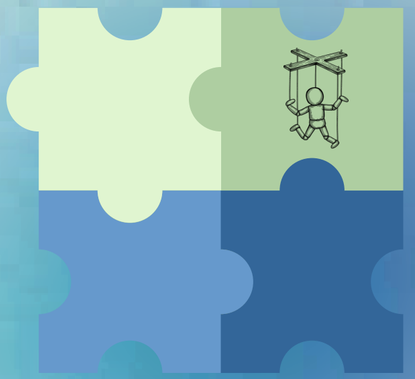
2019-2026

Microtargeting
AI και αλγοριθμική χειραγώγηση

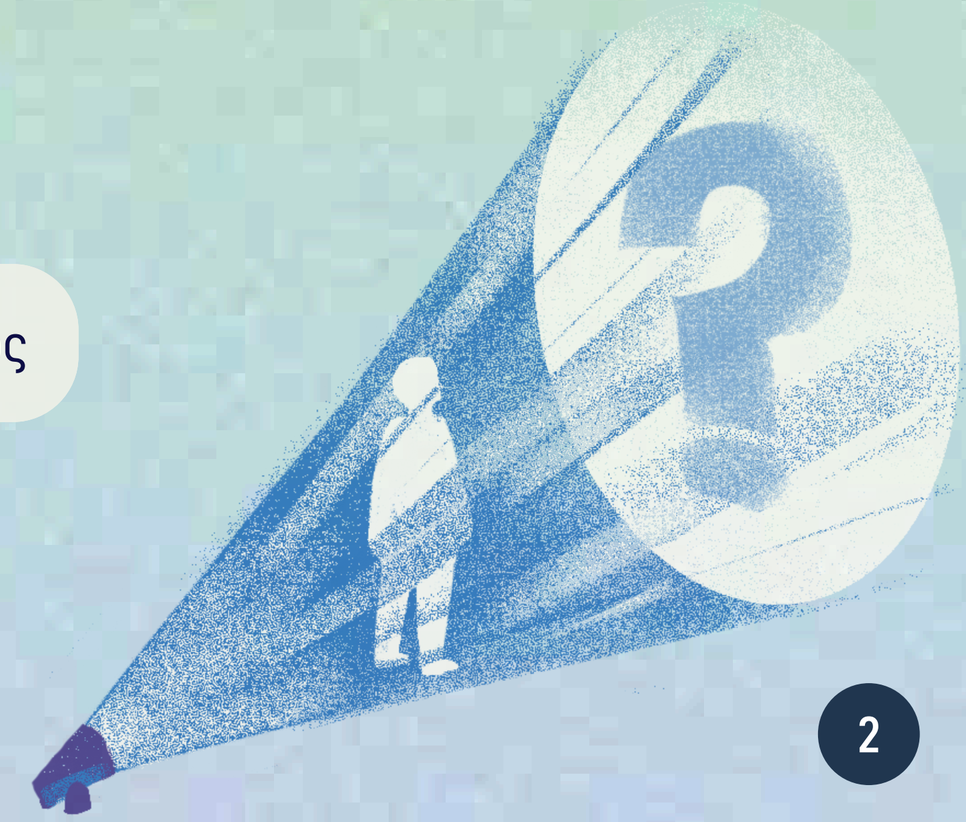

“Χειραγώγηση”

Χειραγώγηση με βάση τα προσωπικά δεδομένα

1. Συλλογή Δεδομένων
2. Αλγοριθμική Μοντελοποίηση
3. Πειραματισμός: A/B testing & προσαρμογή μηνύματος
4. Αλγοριθμική Διάδοση και Εφαρμογή

1 Συλλογή Δεδομένων & Big Data (The Data Harvesting Phase)

- Δημογραφικά
- Συμπεριφορικά (cookies, likes)
- Ταυτοποιήσιμα PII (gov.gr)
- Βιομετρικά
- Data Brokers

Case Studies: Cambridge Analytica, Brexit, Email αποδήμων, παρέμβαση τρίτων(χωρών,εταιρειών)

2 Αλγοριθμική Μοντελοποίηση & OCEAN (The Big Five)

- Machine Learning: Εξαγωγή ψυχομετρικών προφίλ χωρίς ρητή συναίνεση
- Μοντέλο OCEAN: Δεκτικότητα,Ενσυνειδησία, Εξωστρέφεια, Συγκαταβατικότητα, Νευρωτισμός (στρες, αρνητικά συναισθήματα)
- Μέτρηση Συναισθήματος & «The Anger Business»
- Μηχανισμοί:
  1. Engagement (likes)
  2. Dwell Time (χρόνος παραμονής)
  3. Sentiment Analysis (NLP)
  4. Pattern Matching
- Επιχειρηματικό Μοντέλο Θυμού

(Azucar et al.,2018; Bakir, 2020; Hinds & Joinson, 2024; Reviglio, 2022)

3 Πειραματισμός A/B & Message Framing

- Real-Time A/B Testing: Συνεχείς δοκιμές σε πραγματικό χρόνο για το ποιο συναίσθημα (φόβος vs ελπίδα) ή ύφος αποδίδει καλύτερα σε κάθε υπο-ομάδα
- Θεωρία Αυτοσυνάφειας (Self-Congruity): Τα μηνύματα προσαρμόζονται στην αυτοεικόνα και την προσωπικότητα του χρήστη:
- Ο αλγόριθμος προβλέπει ακριβώς τι θα προκαλέσει θυμό/χαρά, ποια είδηση θα γίνει πιστευτή και ποιο μήνυμα θα μεγιστοποιήσει την πολιτική πειθώ

4 Narrowcasting, AI χειραγώγηση & εκλογικά συστήματα

- Narrowcasting & Dark Posts: Στοχευμένη απομόνωση μηνυμάτων και «κρυφές» διαφημίσεις εκτός δημόσιου ελέγχου
- Αλγοριθμική ώθηση & θυμός: Σχεδιασμός διεπαφών που προβάλλουν το τοξικό/πολωτικό υλικό μέσω dark patterns
- AI & Bots: Συντονισμένα botnets, MKO-βιτρίνες και deepfakes που διαβρώνουν την πραγματικότητα
- Πολυεπίπεδη σύνθεση & εκλογικά συστήματα:
  Συνδυασμός πολλαπλών κριτηρίων (ιδεολογία, ψυχολογία, δημογραφικά)
  Πλειοψηφικό σύστημα: Ευνοεί την ακραία μικροστόχευση και τον φόβο (attack ads)
  Αναλογικό σύστημα: Ευνοεί τη γενική στόχευση ευρύτερων στρωμάτων

(Dobber et al., 2020; Milli et al., 2023; Votta et al., 2024)

AI, chatbots και εκλογές

Έρευνα για την Ελλάδα

Δράση αυτοματοποιημένων bots στα social media για τεχνητή ενίσχυση μηνυμάτων και ψευδαίσθηση δημόσιας στήριξης (Oxford Internet Institute / MIIR)
(Σταθάτος Ηλίας και άλλοι, 2019; MIIR / Oxford Internet Institute ,2020)

Διεθνής έρευνα

- Σύντομες συνομιλίες με chatbots αλλάζουν τις προθέσεις ψήφου (ισχυρότερα από παραδοσιακές διαφημίσεις), παρά τα υψηλά ποσοστά λαθών (~32%) και τις ανύπαρκτες παραπομπές (Brennan Center)
  (Lin et al. ,2025)
- Εξατομίκευση & GEO: Τα μοντέλα προσαρμόζουν τις απαντήσεις ανάλογα με την ταυτότητα του χρήστη, ενώ μέσω του Generative Engine Optimization (GEO) επιχειρείται ο τεχνητός επηρεασμός των πηγών που προβάλλουν
  (Βασίλης Τατσιόπουλος, WIRED Greece)

AI: Παραγωγή παραπλανητικού περιεχομένου, μικροστόχευση ψηφοφόρων και μαζική ενίσχυση αφηγήσεων
(Brennan Center for Justice, 2026)

Ψυχολογικοί Μηχανισμοί & Ορθολογικός Περιορισμός

Confirmation Bias: Προβολή μόνο όσων ταιριάζουν στις πεποιθήσεις μας

Anchoring: «Κλείδωμα» της προσοχής σε φόβους και απειλές

Bandwagon Effect: Ψευδής αίσθηση μαζικής συναίνεσης («όλοι το λένε»)

Ομαδική Πόλωση: Η συνεχής έκθεση οδηγεί σε ιδεολογική περιχαράκωση και ακραίο διχασμό

Κόστος Πληροφόρησης: Λόγω έλλειψης χρόνου και υπερφόρτωσης, ο πολίτης αδυνατεί να επαληθεύσει τις ειδήσεις και παραδίδεται στην αλγοριθμική καθοδήγηση

(Kunst et al, 2026; Leif Azzopardi, 2021; Liu et al, 2026)

Συνέπειες μικροστόχευσης

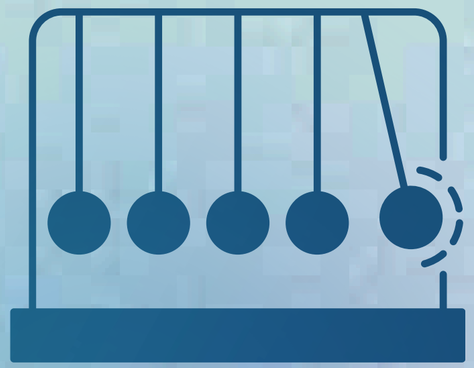
01. Εκλογική Παραπλάνηση & Suppression: Στόχευση μειονοτήτων/ αντιπάλων με σκοπό την αποχή (π.χ. ΗΠΑ 2016)

02. Cambridge Analytica: Μαζική, παράνομη συλλογή δεδομένων 50+ εκ. χρηστών του Facebook για profiling

03. Chilling Effects: Η 24/7 παρακολούθηση οδηγεί σε αυτολογοκρισία και φόβο ελεύθερης έκφρασης

04. Κατακερματισμός δημόσιας σφαίρας: Διάσπαση του κοινού σε απομονωμένες ιδεολογικές φούσκες

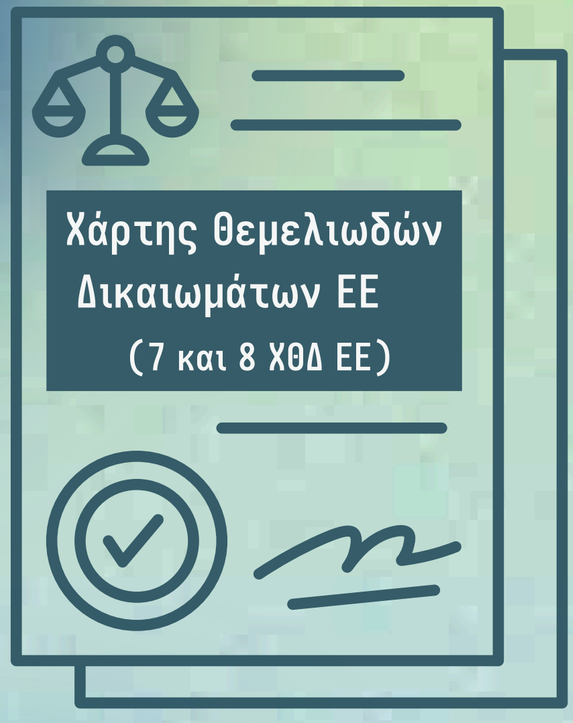
05. Οικονομικό Χάσμα (Pay-to-Play): Ασυμμετρία υπέρ των πλούσιων κομμάτων, αποκλεισμός των μικρότερων

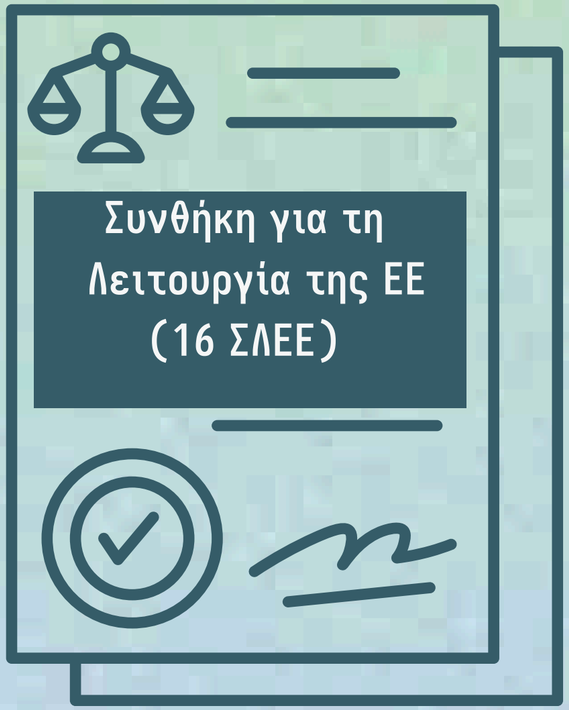

(Bakir, 2020)

“Νομοθεσία”

Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ΕΕ
(7 και 8 ΧΘΔ ΕΕ)

Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ
(16 ΣΛΕΕ)

Σύνταγμα
(9Α Σ)

GDPR & ePrivacy

Άρθρα 4, 24 GDPR:

Υπεύθυνος επεξεργασίας και ευθύνη (κόμματα, Υπουργεία, πλατφόρμες, data brokers)

Άρθρο 5 GDPR:

Νομιμότητα, αντικειμενικότητα, διαφάνεια, περιορισμός σκοπού, ελαχιστοποίηση δεδομένων, ακρίβεια, περιορισμός αποθήκευσης και λογοδοσία

Cookies & ePrivacy:

«Απαραίτητα» είναι μόνο όσα εξασφαλίζουν τη βασική τεχνική λειτουργία. Τα cookies παρακολούθησης απαιτούν πάντα προηγούμενη ρητή συγκατάθεση

Άρθρα 6 & 9 GDPR:

Κάθε επεξεργασία απαιτεί συναίνεση ή εξυπηρέτηση δημοσίου συμφέροντος, η επεξεργασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων απαγορεύεται (εξαίρεση: ρητή συγκατάθεση ή δημόσιο συμφέρον).Για δημόσιο συμφέρον απαιτείται ειδικός νόμος(εκλογικός νόμος: πρόσβαση σε εκλογικούς καταλόγους, δεν συμπεριλαμβάνονται τα emails)

Άρθρα 12-14 & 21-22 GDPR:

Άμεση ενημέρωση, δικαίωμα εναντίωσης στο profiling και προστασία από αυτοματοποιημένες αποφάσεις

Άρθρο 82 GDPR:

Αξίωση αποζημίωσης για υλική ή ηθική βλάβη

ΔΕΕ: C-673/17, C-252/21

Απαγορεύονται τα opt-out και τα ψιλά γράμματα. Η συγκατάθεση πρέπει να δίνεται πραγματικά ελεύθερα (χωρίς αποκλεισμό ή εκβιασμό του χρήστη)

Η Meta ζητούσε συνδρομή ή πλήρη παρακολούθηση

Κρίθηκε παράνομο από το EDPB (η ιδιωτικότητα δεν είναι «προϊόν πολυτελείας», η συγκατάθεση πρέπει να είναι ελεύθερη)

Υποχρεώθηκε να προσφέρει τρίτη επιλογή: δωρεάν πρόσβαση με μη εξατομικευμένες διαφημίσεις (χωρίς βαθύ tracking)

AI Act (Κανονισμός ΕΕ 2024/1689)

1.Απαγορευμένες Πρακτικές (Άρθρο 5):

Απαγορεύονται τα συστήματα υποσυνείδητης χειραγώγησης, η εκμετάλλευση ευπαθειών (λόγω ηλικίας, αναπηρίας ή οικονομικής κατάστασης) και τα συστήματα κοινωνικής βαθμολόγησης (social scoring)

2. Συστήματα Υψηλού Κινδύνου & Εκλογές (Άρθρο 6 & Παράρτημα III):

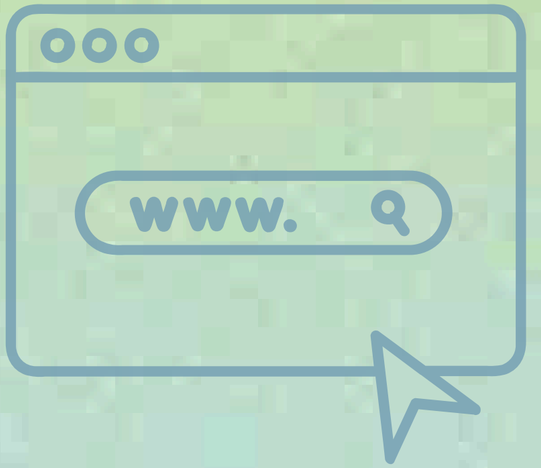
Εργαλεία AI που αξιολογούν, κατηγοριοποιούν ή επηρεάζουν την πρόθεση ψήφου και τη συμπεριφορά σε εκλογικό πλαίσιο. Απαιτούνται αυστηροί έλεγχοι συμμόρφωσης, διαχείριση κινδύνων και ανθρώπινη εποπτεία

3. Υποχρεώσεις Διαφάνειας, Chatbots & Deepfakes (Άρθρο 50):

Chatbots: Υποχρέωση άμεσης ενημέρωσης του πολίτη ότι αλληλεπιδρά με AI.

Deepfakes: Υποχρεωτική, σαφής σήμανση στα συνθετικά παραγόμενα βίντεο, ήχων, εικόνων(εκτός και εαν καλλιτεχνική/σαρκαστική έκφραση)

DSA- TTPA

DSA (Πράξη Ψηφιακών Υπηρεσιών - Κανονισμός ΕΕ 2022/2065):

- Λογοδοσία VLOPs & Dark patterns: Άρθρο 25 (απαγόρευση παραπλανητικού σχεδιασμού / dark patterns) και Άρθρα 33-34 (αξιολόγηση και διαχείριση συστημικών κινδύνων από τις πολύ μεγάλες πλατφόρμες)
- Διαφάνεια & Στόχευση διαφημίσεων: Άρθρο 26 (υποχρέωση σαφούς σήμανσης διαφημίσεων και παροχής πληροφοριών για τα κριτήρια στόχευσης στον χρήστη)
- Αποθετήρια & Έλεγχοι: Άρθρο 39 (υποχρέωση τήρησης δημόσιων, προσβάσιμων αποθετηρίων διαφημίσεων(ad libraries από τις VLOPs) και Άρθρο 37 (ετήσιοι ανεξάρτητοι έλεγχοι / audits)

TTPA (Κανονισμός Πολιτικής Διαφήμισης - ΕΕ 2024/900):

- Απαγόρευση Profiling: Άρθρο 18 (απαγόρευση χρήσης ειδικών κατηγοριών δεδομένων / ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων για τη στόχευση πολιτικής διαφήμισης)
- Υποχρεωτική σήμανση & ενημέρωση: Άρθρα 11 & 12 (απαιτήσεις για σαφή σήμανση και διαφάνεια στοιχείων, όπως ο χορηγός, το κόστος και ο εκλογικός κύκλος)
- θεσμικός ρόλος & Διασυνοριακή διαφάνεια : Άρθρο 13 (δημιουργία του ευρωπαϊκού αποθετηρίου διαδικτυακών πολιτικών διαφημίσεων)
- Απαγόρευση παροχής υπηρεσιών πολιτικής διαφήμισης σε αναδόχους (sponsors) που προέρχονται από τρίτες χώρες: Άρθρο 5

Κατευθυντήριες γραμμές της ΑΠΔΠΧ

Η πολιτική επικοινωνία προστατεύεται, αλλά η επεξεργασία δεδομένων (ονόματα, τηλέφωνα, email) απαιτεί συμμόρφωση με τον GDPR και το άρθρο 9Α του Συντάγματος

Τηλεφωνικές κλήσεις, SMS & Email: Απαιτείται προηγούμενη συγκατάθεση του πολίτη ή θεμελίωση έννομου συμφέροντος

Δικαιώματα Πολιτών: Δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής και εναντίωσης (άμεση διακοπή λήψης πολιτικών μηνυμάτων)

Υπεύθυνοι Επεξεργασίας: Τα κόμματα και οι υποψήφιοι φέρουν την ευθύνη τήρησης της διαφάνειας, της ασφάλειας και της ελαχιστοποίησης των δεδομένων

(Κατευθυντήριες Γραμμές,2023)

“Προς σκέψη”

Υποστελέχωση Αρχών: μείωση δράσης και σημασίας θεσμικών αντιβάρων

«Black Boxes»: Η πολυπλοκότητα της μηχανικής μάθησης καθιστά αδύνατη την πλήρη ιχνηλάτηση του πώς τα παλιά δεδομένα επηρεάζουν τη σημερινή πολιτική στόχευση

Ιδιωτικά Data Centers:

- Παρά τους αυτεπάγγελτους ελέγχους και τη νομοθεσία που επιτάσσει ακεραιότητα των logs ο 24/7 τεχνικός έλεγχος από ιδιώτες δημιουργεί κίνδυνο διαγραφής ιχνών ή αποδεικτικού υλικού

- Βέβαια ποινικές και διοικητικές κυρώσεις για αλλοίωση και μη συνεργασία με Αρχές Είναι όμως αποτελεσματικά εκ των υστέρων;

Πέμπτη, 22 Οκτωβρίου 2026

“Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας”

